

Porada MV s tajemníky ORP
aktuální informace k zajištění voleb
(zpracoval odbor voleb)

Odbor voleb prostřednictvím krajských úřadů předal obcím některé základní informace k podzimním volbám dopisem ze dne 10. září 2020 č. j. MV-141145-1/OV-2020.

Hygienická a protiepidemická opatření ve volbách

MV vydalo v srpnu směrnici, která má zajistit připravenost obecních a krajských úřadů na průběh podzimních voleb z hlediska prevence nákazy. Jde o materiální zajištění hygienicko-protiepidemických standardů při:

- distribuci hlasovacích lístků
- školení členů okrskových volebních komisí
- průběhu hlasování
- sčítání hlasů

Stanovují se tak základní standardy ochrany. Počítá se s:

- zajištěním dezinfekčních prostředků pro voliče i osoby zajišťující řádný průběh voleb
- prací s volební dokumentací v rukavicích
- tam, kde je to možné zajištěním rozestupů mezi členy komise
- častou dezinfekcí a větráním prostor využívaných pro volby

Povinná ochrana dýchacích cest pro všechny osoby (členy volebních orgánů i voliče) ve vnitřních prostorech staveb, které jsou volebními místnostmi, vyplývá z mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví. Zde je nutno poznamenat, že odmítnutí zakrytí dýchacích cest ze strany voliče nemůže být sankcionováno odepřením hlasování.

Voliči by měla být nabídnuta ústenka (MV distribuovalo zásobu ústenek pro volby jednotlivým obcím) a pokud odmítne, měl by být upozorněn, že jedná v rozporu s nařízením Ministerstva zdravotnictví a vystavuje postihu na úseku ochrany veřejného zdraví. Pokud i tak odmítne, měla by komise trvat na důsledném dodržování rozestupu od ostatních voličů, v případě malých volebních místností vyzvat další voliče, aby vyčkali před volební místností, než odvolí tento volič.

Na internetových stránkách odboru voleb¹ je k dispozici metodické doporučení k postupům ve volebních místnostech včetně základních informací pro voliče a piktogramů k využití pro volební místnosti.

¹ <https://www.mvcr.cz/clanek/volby-2020-zastupitelstva-kraju-a-senat.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>

K dotazům ohledně úhrady volebních nákladů za opatření plexisklových přepážek, náhlavních štítů či stojanů na dezinfekci lze uvést, že tyto prostředky nepůjde hradit z peněz určených na úhradu volebních nákladů.

K případné otázce na nedostatečný počet členů okrskových volebních komisí

MV požádalo krajské úřady o zasílání informací o případných závažných problémech v zajištění členů OVK. Ze zaslaných informací je sice zřetelné, že OVK se tvoří obtížněji než v předešlých letech, v tuto chvíli však nemáme informaci o tom, že by se v některé obci nepodařilo OVK zajistit.

MV učinilo opatření, která měla očekávané problémy zmírnit:

- plošné navýšení odměn o 500 Kč (např. předsedovi komise při souběhu voleb náleží odměna ve výši 4 100 Kč) zákonem č. 350/2020 Sb.
- možnost snížit minimální počet členů komise ze 6 na 5, kterou pro tyto volby zakotvil zákon č. 350/2020 Sb. (zákon o zvláštních způsobech hlasování)
- MV oslovilo dobrovolné hasiče s výzvou k účasti v okrskových volebních komisích

Volební zákony nestanoví, do kdy musí být v případě poklesu členů povinnost doplnit OVK splněna. OVK tedy může po nějakou dobu vyvíjet činnost i v nižším počtu členů než 5, resp. 4 v okrscích do 300 voličů (viz § 27 odst. 12 zákona č. 350/2020 Sb.), může zahájit jednání i jako tříčlenná. Nepůjde o vadu, která by narušila legitimitu voleb.

V případě, že by v průběhu voleb došlo k tomu, že komise nemůže pro pokles členů zajistit hlasování, je třeba prioritně řešit situace z úrovně starosty obce v rámci obce samotné (např. oslovením již zmíněných dobrovolných hasičů apod.). Pokud by se to nepodařilo, je na místě se postupně obracet vždy o stupeň výše o požádat o pomoc s řešením problému „vyšší“ obecní úřady či následně krajský úřad. V případě, že toto nepovede k řešení situace je i Ministerstvo vnitra připraveno pokusit se situaci vyřešit.

K zapojení obcí do procesu zvláštních způsobů hlasování pro voliče v izolaci/karanténě z důvodu COVID-19

Dne 24. srpna 2020 byl publikován ve Sbírce zákonů a současně nabyl účinnosti zákon č. 350/2020 Sb., *o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020*.

Zákon umožňuje i voličům v karanténě nebo izolaci z důvodu onemocnění COVID-19 hlasovat ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu, a to tzv. zvláštními způsoby hlasování, kterými jsou:

- hlasování u volebního stanoviště (tzv. drive-in hlasování),
- hlasování při pobytovém zařízení sociálních služeb, které bylo uzavřeno,

- hlasování do zvláštní přenosné volební schránky

Platí základní předpoklad, že **voliči v izolaci/karanténě nemohou využít klasické volební místnosti a neměli by se tak setkat se členy OVK.**

Obce budou do procesu zapojeny v zásadě pouze v souvislosti se zabráněním případného dvojího hlasování.

V souvislosti se zvláštními způsoby hlasování podle zákona č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020, budou obecní úřady a okrskové volební komise muset zaznamenávat do výpisů ze stálého seznamu voličů údaje o hlasování voliče zvláštním způsobem.

Krajské úřady mají podle § 21 zákona č. 350/2020 Sb. povinnost předat obecním úřadům (příslušným podle adresy místa trvalého pobytu voliče):

- a) do 12 hodin dne 1. října 2020 seznam osob, které odhlasovaly u volebního stanoviště,
- b) do 10 hodin dne 2. října 2020 seznam osob, které požádaly o hlasování do zvláštní přenosné volební schránky,
- c) do 22 hodin dne 2. října 2020 seznam osob, které odhlasovaly při pobytovém zařízení, které bylo uzavřeno.

Obecní úřad je povinen údaje poskytnuté podle bodu a) neprodleně přenést do výpisů ze stálého seznamu voličů. V případě údajů předávaných podle bodů b) a c) je musí neprodleně předat okrskovým volebním komisím, které je přenesou do výpisů ze stálého seznamu voličů. Poznámka se u voliče ve výpisu ze stálého seznamu voličů vyznačí zapsáním čísla „350“.

Voliči s touto poznámkou, dostaví-li se do volební místnosti, neumožní okrsková volební komise hlasovat.

V případě, že by volič rozporoval poznámku a uváděl, že nehlasoval zvláštním způsobem, ověří okrsková volební komise nahlédnutím do informací předaných podle písmene b), zda se jedná o osobu, která požádala o hlasování do zvláštní přenosné volební schránky. Pokud ano, obrátí se komise (případně prostřednictvím obecního úřadu) na krajský úřad a bude postupovat dle jeho pokynů. Krajský úřad ověří u komise pro hlasování, zda komise pro hlasování již u voliče byla. Pokud ne, okrsková volební komise hlasování ve volební místnosti umožní a provede o tom poznámku ve výpisu ze stálého seznamu voličů. Zvláštní komise pro hlasování již voliče nenavštíví.

Zákon nepočítá s tím, že by měly obce/okrskové volební komise dostávat seznamy všech osob v izolaci/karanténě. Takový postup by byl problematický i s ohledem na ochranu osobních údajů.

K dalším otázkám (nezodpovězeným výše)

Informační leták

S ohledem na lhůtu pro předání textů s informacemi pro hlasování, která předcházela schválení zákona č. 350/2020 Sb. neosahovala volební dokumentace informace o zvláštních způsobech hlasování. MV tak vytvořilo speciální leták, který byl distribuován na obce později, než „základní“ volební dokumentace.

V některých případech tak došlo k tomu, že sady hlasovacích lístků a další informace už byli rozeslány voličům a volební leták tak musí být distribuován zvláštní roznáškou. MV z úrovně ministra vnitra bude řešit zajištění financování případné doplňující roznášky obcím z prostředků státního rozpočtu.

Ohledně dotazu k tisku a distribuci volebních materiálů skrze ORP je možno uvést, že tento záměr MV nemá (vyžadovalo by i změnu zákona) a setrvává na distribuci centrální. Problém s „pozdějším“ zasláním letáků byl způsoben výše uvedenými skutečnostmi.

Navýšení odměny a odvody

Ve vztahu k rozúčtovávání odměny nedošlo od komunálních voleb 2018 k posunu. V této věci tak platí stanovisko, které k dané problematice bylo zveřejněno. Bude aktualizováno a zveřejněno.

MV připravilo návrh zákona o správě voleb, kde se v rámci souvisejícího změnového zákona navrhuje výjimka z placení pojistného na sociální pojištění. Návrh zákona čeká na zařazení na jednání vlády.

Zajištění hlasování v zařízeních, kde jsou omezeny návštěvy

V případě, že se jedná o zařízení, které bylo jako celek uzavřeno krajskou hygienickou stanicí, postupuje se podle zákona č. 350/2020 Sb., tedy mimo režim běžné okrskové volební komise.

V situaci, kdy jsou např. v domově důchodců omezeny návštěvy, tak toto omezení neplatí pro zajištění hlasování klientů těchto zařízení do přenosné volební schránky ze strany běžné okrskové volební komise (pokud nejde o klienta, který je v izolaci či karanténě v tomto zařízení z důvodu COVID-19: to by opět šlo o postup podle zákona č. 350/2020 Sb.). Správa zařízení tak v součinnosti se členy OVK, kteří přijdou do tohoto zařízení s omezenými návštěvami, musí domluvit co nejbezpečnější způsob odhlasování klientů do přenosné volební schránky, kteří o to požádali. Ze strany členů OVK je samozřejmostí ochrana dýchacích cest a rukavice, případně lahvička s tekutou či sprejovou dezinfekcí s virucidním účinkem (tyto prostředky by měly být zajištěny pro členy OVK na základě výše uvedené směrnice).

Objevily se také dotazy na možnost realizovat volby ve volebních místnostech ve školách, kde neprobíhá výuka z důvodu, že škola byla uzavřena. V takovém případě není důvod místnost nezřídit. Ve škole neprobíhá výuka z důvodu, že není koho učit (žactvo v karanténě), nebo že nemá kdo učit (personál v karanténě), nikoliv proto, že by byla nebezpečná samotná budova.

Volební propagace při akcích

Volební zákony neřeší situace, kdy některý subjekt využije zvýšenou koncentraci lidí z důvodu konání nějaké kulturně-společenské akce pro svou

prezentaci v období volební kampaně (začíná vyhlášením voleb prezidentem republiky).

Volební zákony zakazují „jen“ volební propagaci ve volební místnosti a jejím bezprostředním okolí v době hlasování. Situaci tak nelze nijak řešit s využitím prostředků volebního práva.